

Andauernde schwere Kämpfe am Pripjet und bei Smolensk

In Süditalien: Gegenangriff starker deutscher Verbände - Gelungene Räumung Korsikas und Besetzung der Insel Kos im Mittelmeer - Vor Nordafrika: 8 Schiffe versenkt und 8 grössere schwer beschädigt

Aus dem Führerhauptquartier, 5. Oktober. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am Kubanbrückenkopf wurden starke Durchbruchversuche der Sowjets blutig abgewiesen.

Am mittleren Dnjepr, in der Mitte und an einigen Stellen im Norden der Ostfront scheiterten örtliche Angriffe des Feindes. Dabei kam es besonders im Gebiet der Pripjetmündung und westlich Smolensk zu heftigen Kämpfen, die zurzeit noch anhalten.

In Süditalien verstärkte der Feind seinen Druck gegen den Ostabschnitt der Front und landete gleichzeitig dicht hinter unserer Front bei Termoli. Starke deutsche Kräfte sind zum Gegenangriff angetreten.

Im Anschluss an die Überführung sämtlicher auf Sardinien eingesetzten deutschen Truppen nach Korsika wurde nun auch diese Insel befehlsgemäss geräumt und alle Truppen einschliesslich ihrer schweren Waffen, Geschütze, Panzer, Kraftfahrzeuge und allen Geräten auf das Festland übersetzt. Unter Führung des Generalleutnants von Senger und Etterlin, der als letzter mit seinem Stabe die Insel verliess, ist hier in stündigem Kampf gegen nachdrängende Badoglio-Truppen, Gaullisten und Amerikaner und gegen eine starke feindliche Überlegenheit zur See und in der Luft erneut eine einzigartige Leistung vollbracht worden. Nicht einmal die Einschiffung unserer letzten Sprengtrupps konnte der Gegner verhindern. Ebenso wie die unter Führung von Konteradmiral Meendsen-Bohken und Kapitän zur See Engelhardt stehenden Verbände der Kriegsmarine, die meist mit Kleinschiffsräumen die gewaltige Übersetzleistung vollbrachten, haben sich Transportverbände der Luftwaffe besonders ausgezeichnet. Die eigenen Verluste bei der gesamten Operation sind äusserst gering.

Trajni hudi boji ob Pripjetu in pri Smolensku

V južni Italiji: protinapad močnih nemških oddelkov - Posrečena izpraznitev Korzike in zasedba otoka Kosa v Sredozemlju - Pred severno Afriko: 8 ladij potopljenih in 8 večjih hudo poškodovanih

Hitlerjev glavni štab, 5. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Pri kubanjskem mostišču so bili prodorni napadi sovjetskih čet krivo zavrnjeni. Ob srednjem Dnjepru in na nekaterih točkah sovznega dela vzhodne fronte so se izločili krajevni napadi. Pri tem je prišlo zlasti v področju izliva Pripjeta in zahodno od Smolenska do hudih bojev, ki deloma še trajajo.

V južni Italiji je sovražnik ojačil svoj pritisk na vzhodni odsek ter se obenem izkrcal tik za našim bojiščem pri Termoliju. Močnejše nemške sile so nastopile v protinapad.

V zvezi s prevozom vseh na Sardiniji delujočih nemških čet na Korziko je bil sedaj tudi ta otok po povelju izprazen, vso četo pa vključno z njihovimi težkimi orožjem, topovi, oklepnimi in drugimi avtomobili ter z vsem orodjem prepeljane na kopno. Pod vodstvom generalnih poročnikov Sengerja in Etterlina, ki je s svojim štabom kot zadnji zapustil otok, so se tu nemške čete v stalnem boju proti pritiskajočim četam Badoglijevcev, De Gaulleovcev in Američanov ter proti močni sovražniški premoči na morju in v zraku znova edinstveno izkazale. Sovražnik ni mogel prebrčiti niti vkrcaja naših zadnjih čet, ki so razbili naprave. Enako kakor pod vodstvom konteradmirala Meendsen-Bohken in kapetana Engelhardta stoječi oddelki vojne mornarice, ki so pretežno z najmanjšimi ladjami izvršili ogromni prevoz, so se posebno odlikovali prevozniki oddelki letalstva. Lastne izgube pri celotni operaciji so izredno majhne.

Uspesna nemška obramba na vzhodu bo odločilna v nadaljnjem razvoju

Madrid, 5. okt. DNB. Vojaskei sodruknik španskega lista »Hoja de Lunes« je napisal daljši članek o položaju na vzhodnem bojišču. V njem pravi, da je nemško vojaško vodstvo sovjetsko poletno ofenzivo spreminjalo v nemški uspeh, ker je Stalina prisililo, da je vrzel v napade vse razpoložljive sile, s katerimi je hotel streti nemške bojne črte. Toda ti napadi so mu prinesli le strahotne krvave izgube, pri vsem tem pa je osvojil samo ozemlje, ki je zanj gospodarsko in vojaško brez vsakega pomena. Nemško vodstvo, ki je vse doslej imelo poudarjeno v rokah, je mojastrsko izrabilo preskušeno strategijo in zemljepisno okoliščine obkirnega prostora imenitno obvladalo. Nemško vojaško poveljstvo je v zadnjih treh mesecih izvedlo najtežavnejše vojaške operacije, s katerimi sta imela kak strateg in armada kdaj oprava. Premagala je vse težave umika, pri katerem je bilo treba natančno računati s časom in prostorom, kar je bil pogoj uspešne operacije. To veliko nalogo je nemško vojaško vodstvo izpolnilo čudovito in mojastrsko. Zgodilo se je, da ni trpela morala umikajočih se čet, marveč napadajočih sovražnih skupin, ki so dobro obšile, da so odnesle Pirovo zmago; saj je zahtevala obupne napore in strahotne žrtve. Nemška vojska pa se je mirno odločila za obrambo, v kateri je z majhnim številom moštva in orožja dosegla odločilno zmago.

Am dritten Oktober begann im östlichen Mittelmeer eine Landungsoperation aller Wehrmachtsteile gegen die nördlich Rhodos gelegenen Insel Kos. In zweitägigen Kämpfen wurde der Widerstand des Feindes zerschlagen und die Insel besetzt. Sechshundert Mann der britischen Besatzung und 2500 Mann Badoglio-Truppen wurden gefangen genommen, vierzig Geschütze, 22 Flugzeuge und ein Schiff erbeutet. Die Säuberung der Insel von letzten versprengten Teilen des Feindes ist im Gange.

Deutsche Unterseeboote versenkten im Mittelmeer vor der nordafrikanischen Küste aus gesicherten feindlichen Geleitzügen sieben Schiffe mit 59000 BRT und einen Zerstörer. Kampfzweigeverbände griffen im gleitenden Seegebiet einen Geleitzug an und beschädigten nach bisher vorliegenden Meldungen acht grössere Schiffe schwer.

Feindliche Fliegerverbände unternahmen während des Tages und in der Nacht Terrorangriffe gegen Orte im Rhein-, Main- und Saargebiet. Besonders schwer wurden die Wohngebiete der Stadt Frankfurt am Main getroffen. Weitere Zerstörungen werden aus Offenbach, Mannheim, Ludwigshafen, Worms und Saarbrücken gemeldet. Von Luftverteidigungskräften wurden gestern 41 feindliche Flugzeuge, vorwiegend schwere Bomber, abgeschossen.

Die deutsche Luftwaffe führte in der vergangenen Nacht eine Reihe von Einzelangriffen gegen wichtige Objekte in England durch. An der westfranzösischen Küste kam es in der Nacht zum 4. Oktober zu einem Gefecht zwischen leichten deutschen Seestreitkräften und britischen Zerstörern. Ein feindlicher Zerstörer wurde torpediert und auf einigen anderen zahlreiche Artillerietreffer erzielt. Der deutsche Verband kehrte mit geringen Schäden in seinen Stützpunkt zurück.

Dne 5. oktobra se je začela v vzhodnem Sredozemlju izkrcavalna operacija vseh delov oboroženih sil proti otoku Kosu, ločotem severno od Rodosa. V dvodnevnih bojih je bil odpor sovražnika razbit in otok zaseden. 600 moških britanske posade in 2500 moških Badoglijevih čet je bilo ujetih, 40 topov, 22 letal in ena ladjica pa je bilo zajeto. Čiščenje otoka z zadnjih razpršenih delov sovražnika je v teku.

Nemško podmornice so v Sredozemskem morju pred severno afriko obale iz zaščitenih ladijskih spredov potopile sedem ladij s skupno 59.000 tonami ter en rušilec. Oddelki bojnih letal so v istem morskem področju napadli ladijski spredov ter po dosedanjih poročilih težko poškodovali osem večjih ladij.

Sovražni letalski oddelki so izvršili v teku dneva in noči strahovale napade na kraje v področju Rena, Mene in Saare. Posebno težko so bili prizadeti stanovanjski deli mesta Frankfurt ob Meni. Nadaljnje opustošenje se javlja iz Offenbacha, Mannheima, Ludwigshafena, Wormsa in Saarbrückena. Sile zračne obrambe so večer sestrelile štiri sovražnih letal, po večini težke bombnike.

Nemško letalstvo je izvršilo pretežno nočni posameznih napadov na valne cilje v Angliji. Na zahodni francoski obali je prišlo v noči na 4. oktobra do boja med lahkimim nemškimi pomorskiimi bojnimi silami in britanskimi rušilci. En sovražni rušilec je bil torpediran, na nekoliko drugih pa je bilo doseženih mnogo topniških zadetkov. Nemški oddelci se je z neznatno škodo vrnili na svoje oporišče.

Tekma med voditeljema »svobodnih Francozov«

Stockholm, 6. okt. DNB. De Gaulle, ki je v zvezi z vprašanjem Korzike začel novo ofenzivo proti svojemu tekmečku, naglo izpodriva Girauda. De Gaulle, ki se na eni strani predvsem opira na levičarsko usmerjene radikale, na drugi strani pa naraščajoči sovjetski vpliv pri razpravljanju o političnih vprašanjih, je zdaj, kakor poroča agencija Reuter iz Rima, veliki pravni komisarju alžirskega odbora Francois de Monthonu, naj ima govor, ki so ga prenašali tudi po radiu. Monthon je v tem svojem govoru med drugim dejal, da De Gaulle sam vodi vladne posle. Nedopustljivo je, delati razliko med vojaškim poveljnikom, torej med Giraudjem, ter avtoritativno vladno, t. j. De Gaulleom, in trditvi, da je vojaško poveljstvo podrejeno avtoritativni vladi. General De Gaulle vodi delo odbora, odločuje o njegovem programu ter skibi za vzporeditev komisarjev.

Moskva steguje roke po Sredozemskem morju

Povsod se za Angleži in Američani pojavljajo moskovski komisariji

Stockholm, 7. okt. DNB. Kadar gre za vojaška vprašanja, je angleško in ameriško časopisje zelo pogumno, ker se pač lahko posveča razpravljanju o vojni, ko je bojišče sorazmerno daleč. Nobenega sledu pa ni o odločnem stališču do prav tako perečih vojni političnih vprašanj, temveč je vse previdno in silno oprežno tipa okrog kočljivih vprašanj, ki so se pojavila v spletu zavezniškega vojnega vodstva. Mnoga vprašanja so še sedaj zagrnjena, pa zato, ker so se listi dali preveč slepiti od domače vojne agitacije. Odločilno dejstvo je, da je imelo prodiranje Angležev in Američanov v Sredozemsko morje ali na Bliznji Vzhod za posledico, da si je boljševidem povsod tod utri pot. Kar se tiče Sredozemskega morja, je prav tako kakor v Alžirji, ko so se tam pripravili Darlan, Giraud in De Gaulle, medtem ko se pa počasi pojavljali na prizorišču sovjetski zastopniki. Danes imamo v francoski Severni Afriki pravo komunistično organizacijo, pred katero ima De Gaulle takšen strah, da nikoli ne izda nobenega ukrepa, ne da bi se poprej posvetoval s komunisti. Angleške vojaške oblasti so pred nedavnim vse egiptiske radijske postaje stavili na razpolago komunistom za lastno vojno agitacijo. Vse to je le začetek. Kmalu se bo v francoski Severni Afriki pojavil uradni sovjetski zastopnik Višinski s svojimi sodelavci, da bi branil sovjetske koristi in skupnem zavezniškem sredozemskem odboru. Pri vsem tem pa ne gre več le za francosko Severno

Afriko, temveč za vse sredozemske države, ki ležijo na dosegu zahodnih velešil. Potemtakem gre tudi za zasedeno dele Italije in za sredozemske otoke.

Kjer koli se danes pojavijo vojski zahodnih velešil in zasedajo nove dežele, se za njimi primaje moskovski politični komisari. Tega dejstva ni mogoče izpodbiti. Gre pa še naprej. Kar so politiki v Londonu in Washingtonu s posebno lubeznijo in trudom gojili kot sredstvo za svojo bodočo politično igrjo in za podjarmljevanje zasedenih krajev, torej organizacije v slogu Amgota, na drugi strani pa uporabljali begunske vlade za figure v šahovski igri, vse tisto je Moskva jasno odklonila. Nobenega dvoma ni več o namerah boljševiške politike do tistih dežel, ki so prišle pod nadzorstvo zahodnih velešil. Za to je na dan veliko primerov, in ne poslednji je ta, da je Stalin imenoval za generala nekega tolovajskega voditelja na Balkanu. Še nedavno so v Londonu na ves glas trdili, da na Balkanu ni nobenih komunističnih tolp, temveč so vsi skupaj le rodoljubi. Sedaj jim je pa Moskva sama prekrizala račune in je vsemu svetu dopovedala, da med temi tolovaji in Mosko ni nobene razlike. Begunske skupine, katere so v Londonu in Washingtonu tako prijeteljko negovali, so začeli Sovjeti psovati z izdajalci, ki so izdali skupno stvar. Postavili so jih kot izdajalce na aramotni oder in se prepovedali, da bi se ti politiki sploh še smeli vtikati v zavezniške vojne posle

zahodnih velešil in Sovjetske Rusije. Pred šest meseci je bil iz znanih razlogov pretrgani diplomatski odnos med londonsko poljsko vlado in Sovjetijo. Spodleteli so vsi poskusi, da bi spor izgladili. Sedaj je Moskva odkrito prešla v napad proti tem poljskim politikom. Kremelj je začel podpirati radijsko agitacijo v poljskem jeziku, v kateri obmetava jo najtežimi obilki Poljake, ki so stali doslej ob strani Angležev. Predvsem jih psujejo kot izdajalce lastne stvari in jih označujejo za predstavnike prejšnje poljske reakcije. Moskovski napad se končuje z ugotovitvijo, da je nezasišano, kako more Anglija danes takšne ljudi sploh še podpirati.

Vprašanje nadaljnega obstanka monarhije v Italiji

Stockholm, 6. okt. DNB. Na angleškem poslanstvu v Stockholmu pravijo, da je vprašanje monarhije v Italiji treba imeti samo za odloženo. Protifašisti, ki sodelujejo z zaveznički, sodijo, da odgovornost za fašizem nosi delno tudi Savojska vladarska hiša. Njihovi voditelji so po večini republikanci. Ti menijo, naj o monarhiji v Italiji odloči ljudsko glasovanje.

Vojni zločinci v Badoglijevi vladi

Stockholm, 6. okt. DNB. V londonskem listu »Times« diplomatski dopisnik silovito oboja sprejem generalov Ambrosia in Roata v Badoglijevo vlado. Ambrosio je do januarja 1943 poveljeval II. italijanski armadi, ki je zasedla Slovenijo, Dalmacijo in del Hrvaške. Roata je bil njegov naslednik. Oba sta obdolžena, da sta proti ljudstvu na ozemljih, ki sta jih zasedla, nastopala z brutalnimi strahovalnimi ukrepi. Zbrano je o tem dokazljivo gradivo, ki je na potu v London. Roatovo ime je na seznamu vojnih zločincev, ki ga je jugoslovanska begunska vlada sestavila pred nekaj meseci. Dopisnik Timesa se sklicuje na sodbo nekega jugoslovanskega uradnika in pravi, da generala nimata v Italiji nobenega ugleda, tako da ni od njunega članstva v Badoglijevi vladi treba pričakovati nobene koristi.

Vesti 6. oktobra

Veče število italijanskih visokih častnikov se je stavilo na razpolago Mussoliniju. Med njimi sta tudi veliki admiral Thaon di Revel in maršal Caviglia.

Za poveljnika karabinjerskega zbora v Italiji je bil imenovan general armadnega zbora Misi.

Financi položaj Finske je trden, je ugotovil pred finski parlamentom finančni minister Tanner, ki je predložil nov proračunski osnutek za prihodnje leto.

Sovjetsko delavsko odposlanstvo, ki se je udeleževalo zborovanja angleškega delavstva, je obiskalo tudi predsednika vlade Churchilla. Churchill se je pri tej priliki zavzemal za čim tesnejšo vojno zavezništvo med Sovjetijo in Anglijo.

Grški listi razpravljajo o sovjetskih propagandnih oddajah kairskega radia in ugotavljajo, da so Sovjeti izpodbili angleški vpliv v Sredozemskem morju in na Balkanu.

Lakote indijskega ljudstva je kriva nemarna in v okorna angleška uprava, je izjavil nek član angleškega spodnjega doma.

Švicarska javnost zahteva od vlade, da odločno protestira pri angleški in ameriški vladi zoper stalno kršenje švicarske nevtralnosti. Zadnje dni se je ponovno dogodilo, da so ne je angleška, pač pa tudi ameriška letala preletela švicarsko ozemlje in zmetala na švicarska tla več bomb.

Dnevni obrok kruha bodo s 6. oktobrom zvišali tudi v Franciji, kakor je to tudi sklenil francoski ministrski svet. Kruha pa ne bo samo več, temveč bo tudi boljši.

600 novih mest za študiranje narodnega gospodarstva je po poročilu z Dunaja praznih v Nemčiji in jih bodo lahko zasedli kmečki sinovi z visoko šolo ali višjo strokovno šolo.

50 francoskih teroristov so ustrelili, ker so jim dokazali, da so sodelovali pri sabotažnih dejanjih. To je prvi odgovor na delovanje londonskih in moskovskih plačancev, ki se je zadnje čase povečalo.

S hrastovim listom k viteškemu križu je Hitler odkloval majorja nekega grenadirskega polka Hansa Fritscheja. Fritsche je 307. vojak s tem visokim odlikovanjem.

Indija je dežela lakote, pravi londonski list »Daily Herald«. V Kalkuti se gnete cel veletok ljudi proti bolnišnicam, pa večinoma pridejo vsi prepoznani. Politijski šef v Delhiju je objavil, da je tam do slej od izbrčnosti umrlo 2700 ljudi. V Kalkuti se od izbrčnosti zgodi v umre po 70 ljudi dnevno.

Japonske in ameriške letalske izgube so v razmerju 1:4 ali celo 1:5, je dejal ta dni načelnik kitovskega urada japonske mornarice na Kitisakem.

Nov vrhovni poveljnik. Angleško pomorsko poveljstvo je objavilo, da je odstopil vrhovni poveljnik angleške vojne mornarice, prvi admiral sir Dudley Pound, in sicer iz zdravstvenih razlogov. Za njegovega namestnika je bil imenovan admiral sir Andrew Cunningham, do sedaj poveljnik zavezniške mornarice v Sredozemskem morju.

Tudi pomorsko oporišče na Malti je dobilo novega poveljnika v osebi nekega admirala.

Ujete italijanske mornarje ali pa takšne, ki so stopili na zavezniško stran, so začeli Angliji in Amerikanci že uporabljati za ladijske spremljave po Sredozemskem morju. V Linzu ob Donavi so v nedeljo odprli novo visoko tehnično šolo.

Spori zaradi angleško-ameriške uprave v zasedenih ozemljih

Stockholm, 6. okt. Kaže, da Amgot (Allied Military Government for Occupied Territories) - Zavezniška vojaška vlada za zasedena ozemlja, ki je podrejen generalu Eisenhowerju kot oddelku zavezniškega vrhovnega poveljstva in ima nalogo izmogočati »osvobodene« pokrajine po vseh pravih angleško-ameriške tehnike, ni izpolnil vseh pričakovanj.

Ze dalj časa se slišijo obsodbe o delu AMGOT-a ne le v angleškem tisku, temveč tudi med člani zgoraj in spodnje angleške zbornice, češ da so Združene države Anglije očitno prehitile in pritisnile ob zid. Posebno ostro napadajo angleško-amerikansko roparsko družbo, tako namreč imenujejo Amgot, sovjetski listi. Ze pred nekaj tedni je politični sodruknik angleškega komunističnega lista »Daily Worker« pravi, ki je Stalinovo trobilo v Angliji, posvetil Amgotu poseben članek, v katerem je bilo rečeno, da je Amgot stvor in urad ameriških verižnikov in pomeni pot, po kateri hoče ameriški kapital podjarmiti vso Evropo.

Sedaj pa je londonski dopisnik švedskega lista »Dagens Nyheter« napovedal, da bo Amgot najbrž odpravljen in ga ga utegne nadomestiti nova organizacija pod imenom Malt (Military Administration for Liberated Territories). Beseda Administration, tako pravijo v Londonu, ne zveni tako strogo kakor beseda Government, a izraz Libera-

ted Territories (osvobodjena ozemlja) je manj izizvalen kakor za Occupied Territories (zasedena ozemlja). Švedski list pa ne ve povedati, ali bodo spreminili tudi dosedanj delovni način Amgota. Po vsem videzu je nova preobrazba le plašč, da bi pomirili nenapete živce in pod novim, manj sumljivim imenom po starih zgledih in s istimi sredstvi nadaljevali z izmogočanjem zasedenih ozemelj.

Medtem je s sovjetske strani prišel nov sunek proti Amgotu. Tako navaja v Londonu izhajajoči boljševiški list »World News Weekly« članek nekega sovjetskega pisca, ki pravi, da iz strahovnih izjav o Amgotu stopa vedno jasneje na dan resnica, da mora ta organizacija po zamisli in po izvedbi biti povod za upravljen strah v tistih krogih, ki razumejo pomen izkoreninjenja fašizma v krajih, ki so bili fašistične oblasti rešeni. Sovjetski pisec ugotavlja, da Amgot ni storil ničesar, da bi izkoreninil fašizem in da se njegovo delovanje v glavnem opira na načela, ki nimajo z demokracijo nič opravka.

Vse skupaj dobiva videz, da pri kritiki Amgota igra glavno vlogo komunistični boj. Britanski in ameriški kapital se topeta v Siciliji, kjer je delovanje Amgota najživahnejše, dočim kaže, da Sovjeti niso nič zadovoljni s političnim naziranjem teh angleško-ameriških izmogočevalnih organizacij.

Judovska prizadevanja za popolno osvojitve Palestine

Stockholm, 6. okt. DNB. Angleški in ameriški judje se zadnje čase posebno živahno trudijo, da bi pridrli a svojimi zahtevami, ki jim sami pravijo judovske pravice. Ne le, da skušajo Angležem dopovedati, da je judovstvo prava vojaška pomoč, kakor je dejal rabin osme angleške armade v svojem radijskem govoru, pri čemer je vedel navesti le to, da sodeluje v bojih tudi nekaj palestinskih judovskih oddelkov, temveč so spravili v pogov vse sile, da bi si končno zagotovili posest Palestine. Zato je ameriška zionistična zveza ustanovila poseben palestinski odbor, katerega naloga je, podpreti zidove, ki so bili postavljeni okrog Palestine. Ameriški zionisti imajo za seboj vse, kar ima zveze ime in zagotovo upajo, da bodo prihodnje pomlad izsilili po seboj ustavo za Palestino, in sicer zaradi močnega vpliva, ki ga imajo v Angliji in Ameriki. Ti judje se zaletavajo v britansko judovsko belo knjigo iz leta 1939, ki je prav za prav nekaka pogodba, po kateri naj bi se do pomladi prihodnjega leta dočela ustavilo judovsko priseljevanje v Palestino. Hkratu pa vsebuje ta bela knjiga zagotovilo, da bo ustanovljena skupna ju-

dovsko-arabska država, in sicer v prihodnjih desetih letih. Prepovedi o vseljevanju judje sploh niso spoštovali, kajti vtihotapljanje judov je bilo v preteklih vojnih letih večje kakor kdaj koli prej. Na tucete begunskih ladij se je skrivaj pritihtapilo do palestinske obale. Judovski upi so se zelo povečali tudi po nedavnem Churchillovem obisku v Ameriki, kajti judje sami poudarjajo, da so zionistični zastopniki nalezli s svojimi zahtevami pri Churchillu na veliko razumevanje. Koliko ima Churchill pristo roko, da brez odpora pritrjuje in ustreza judovskim željam, je postranskega pomena. Ako misli britanska vlada prihodnjo spomlad odpraviti prepoved o dosegljanju, namesto da bi jo poostriila, potem je treba računati z novim arabskim uporom v Palestini. Ako se bo britanska vlada zvesto držala dolobit bele knjige in bo še naprej strogo prepovedovalo naseljevanje judov, potem bodo najbrž judje tisti, ki bodo zgrabili za orožje in skušali z nemiri in upori prisiliti Angleži na popuščanje. Kakšna sredstva ima britanska vlada, da bi zavrla takšen razvoj dogodkov na za zdaj še ni moči vedeti.

Madžarski list proti preziranju malih držav

Budimpešta, 6. oktobra. DNB. »A mai nape se v svojem uvodniku bavi s konferenco ameriških držav za obnovitev šolskih knjig v Ameriki ter svojo pozornost posveča zlasti mnenju členskega zastopnika, naj bi predlogov malih držav ne upoštevali, ker da za te po vojni ne bo več prostora. List nastopa z zelo ostrimi besedami proti tej trditvi in poudarja, da bodo vse male države, ki so stoletja ohranile svoje narodno samobitnost, z vso odločnostjo nastopile proti temu, da bi kdo kratkalo dejal, da so odveč.

Obisk newyorškega nadškofa v Moskvi

Moskva, 6. okt. DNB. Reuter poroča iz Kaira o zanimivi izjavi, ki jo je dal newyorški nadškof, ki se je na svoji poti nazaj v Anglijo ustavil tudi v Kairu, o svojem

sprejemu, ki ga mu je bil priredil v Moskvi Stalinov patriarh. Britanski cerkveni knez je v svojem govoru, ki ga je imel med službo božjo v Kairu, povedal, da ga je bil patriarh pozdravil z naslednjimi besedami: »Imam čast, da vam kot svojemu gostu smem izreči dobrodoščilo. Prišli ste k nam, da nam poveste, kako zelo cenijo naše prijateljstvo in kako bi radi okreplili naše bratstvo orožja.«

Ta, nekoliko nenavaden pozdrav kaže tudi smer, v kateri so se gibali razgovori o cerkvenih vprašanjih.

Lavalova delavnost

Berlin, 6. okt. DNB. Na vprašanje, ali se iz delavnosti francoskega ministra, predsednika Lavalu sme sklepati, da je njegov položaj omanjen, so na tukajšnjih pristojnih mestih rekli, da to nikakor ni res, pač pa se vse bolj zdi, da je ta Lavalova delavnost dokaz, da hoče poučiti širše francoske kroge o politiki sedanje vlade ter jih pripraviti do njihovega aktivnega sodelovanja.

Ob perečem stanovanjskem vprašanju

Nekaj stvarnih in mirnih pripomb si dovoljuje napisati lokalni reporter, ki se zanima za vsa dnevna lokalna dogajanja in vprašanja. Kdor prebira glasne rubrike po dnevnih časopisih, pa lahko in to na prvi pogled ugotovi, da je postala stanovanjska rubrika zanimiva in da ljudje skušajo dobiti stanovanje tudi na ta način, da obljublajo posredovalcem visoke nagrade. Posredovanje stanovanj je poglavje zase, toda znano je, da so bile pred leti v Ljubljani pisarne, ki so se temeljito bavile s posredovanjem stanovanj. Te pisarne sedaj nekam životarijo. Ne objavljajo pred svojimi pisarnami kratkih oglasov in obvestil, kakšno stanovanje je oddati in tudi ne, koliko jih lahko pisarna odda.

Mnogi stanovanjski najemniki, ki jim je bilo stanovanje sedno odpovedano in ki so jim gospodarji grozili celo z deložacijami, vedo reporterju povedati svoje križe in težave, kako so se mučili, trpili, kako so dirjali od enega konca do drugega konca mesta, da bi si priborili novo stanovanje, čutili so se naposled počasi, da jih je kak prijatelj sprejel za silo pod streho. Nekateri vračajo krivdo, da ni dobili stanovanj, na hišne lastnike. Ta očitek pa je prehodno posložen. Res je, da se nekateri gospodarji, ki so doživeli razna razočaranja z najemniki, branijo v naprej je oddajati stanovanja in na raje vidijo, da stoji stanovanje prazno. So pa tudi gospodarji, ki imajo veliko potrpljenje z najemniki, čakajo, da jim poravnajo najemnine, a jih vendar ne mečejo na ceste, ker imajo to-

liko socialnega čuta, da upoštevajo vse težave in skrb svojega najemnika.

Največ stanovanjskih odpovedi na sodišču je pa zaradi neplačila najemnine. So namreč tudi taki sitni in deloma hudobni najemniki, ki v svoji nesramnosti in obžestnosti, ko tudi napačno tolmačijo socialni red, nočejo plačati gospodarju najemnine, zahtevajo pa od njega vse udobnosti in popravila ter mu celo groze. Pa je potreba, da vlada med gospodarjem in najemnikom gotova prisrčnost in vzajemnost in se na ta način ustvarja med obema znošno ozračje sožitja.

Koliko ima prav za prav Ljubljana stanovanj na razpolago? Koliko stanovanj je zasedenih in kako?

Po mnenju poznavalcev stanovanjskih prilik in onih faktorjev, ki jim je stanovanjski problem pri srcu, je v Ljubljani do 23.000 stanovanj zasedenih. Je pa od teh do 35% stanovanj, v katerih se stikajo po najmanj dve in celo tri družine. Imajo skupno kuhinjo. Stanujejo po sobah in so te družine vesele, da morejo bivati pod toplo streho. Da bi bilo zadostno vsem stanovanjskim potrebam Ljubljane, bi najnu rabili do 2000 novih stanovanj. S tem bi bilo za silo pomagano vsem onim, ki so potrebni udobnega stanovanja. Največja potreba je po malih stanovanjih, obstoječih iz ene ali dveh sob. Prav gmotno slabše stojajo sloji so primorani iskati streho tudi po krajih, ki ne odgovarjajo načelom moderne stanovanjske higijene.

V tem letu je bilo podanih že 600 odpovedi, ki navadno navajajo za odpovedni razlog neplačevanje najemnine, ko nekateri najemniki ne plačajo po več mesecev, dalje razlog, da gospodarji rabijo stanovanje za svoje. V veliki Ljubljani pa ni opaziti tako živahnega preseljevanja strank, kakor je bilo to očitno v letih pred prvo svetovno vojno. Takrat se je Ljubljana selila le ob določenih selitnih rokih. Selitveni meseci so bili marec, junij, avgust in november. Druge mesece je bila selitev redka. Ob selitvenih rokih pa se je vse preseljevalo. Tako n. pr. je kronist novembra 1907 zapisal kratko in jedrnat:

»Nenavadna živahna je bila selitev v novembrskem selitvenem roku, kajti preselilo se je v celem 626 strank z več kot 1800 osebami. V Ljubljano je prišlo 43 novih, a mesto je zapustilo 27 starih strank. Lepa, moderna, zračna in zdrava stanovanja v mnogostevilnih zgradbah so že skoraj vsa zasedena.« Takrat je bila prav živahna stavbna sezona, ko so bile sezidane mnoge stanovanjske hiše okoli justične palače.

Dr. prof. N. Bubnov na zadnji poti

Ljubljana, 6. oktobra.

Včeraj popoldne so na pokopališču pri Sv. Križu položili v grob slovečega učenjaka in zgodovinarja vseučiliškega profesorja Nikolaja Bubnovega. Lep pogreb in prisotnost številnih pokojnikovih tovarišev sta bila dokaz, kako visoko je javnost cenila tega moža. Pogreba se je udeležil tudi rektor ljubljanskega vseučilišča dr. M. Kos s proforskim zborom. Tople besede govornika, ki se je poslovil od pokojnika v ime njegovih prijateljev in tovarišev, so podale lik tega velikega moža, ki je s svojim delom povezan tudi z našo univerzo.

Profesor N. Bubnov je bil dolgo vrsto let dekan kijevske univerze. Njegovo ime je zaslovelo po znameniti knjigi »Zbornik Gerbertovih pism«. Je to monografija, ki obsega 1.400 strani. Znana je tudi njegova znamenita knjiga »Opera Gerberti mathematica«, ki je izšla v latinščini.

Pokojni je bil že od leta 1920 profesor na ljubljanskem vseučilišču. Dalj časa je bil tudi predsednik ljubljanske podružnice Društva učenjakov. Bil je prijeten družabnik, ljubil je glasbo ter slovel kot učen znanstvenik. Njegov lik bo trajno živl v spominu številnih pokojnikovih znancev.

S Spod. Stajerskega

S kromom se je poparil pri Sv. Martinu na Pohorju 4letni Leopold Škrn. Posebno hude opekline je dobil po spodnji strani telesa, zlasti po desni nogi. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

V Gradcu je proslavila družina Friderika Taboršaka poseben jubilej. Taborškovi, ki so po rodu Hrvati, že skoro 300 let izvršujejo kovaški poklice.

V Trbovljah so se danes pričela nova predavanja. Na letošnjem sporedu imajo 16 predstav in 20 prosvetnih in političnih predavanj.

Ljubljana Koledar

Sreda, 6. vinotoka: Brunon, opat in ustanovitelj reda; Fides, devica in mučenica; Franč, od Jezusovih ran, devica.

Četrtek, 7. vinotoka: Kraljica rožnega venca; Marko, papež; Sergij, mučenec

Obvestila

Pripomba. V našem včerajšnjem poročilu pod naslovom »Zgodovinski odloki Osvobodilne fronte« sta navedeni tudi imeni dr. Zorana Polića in inž. Ljodeta Dularja. Pripominjamo, da točne identitete teh dveh gošpodov, t. j. kaj sta po poreklu, še ni bilo mogoče ugotoviti. Držita pa imeni, ki sta posneta točno po letakih, s katerimi je OF omenjena odloka razglasila.

Več služb pri policiji. Državna policija v Ljubljani potrebuje večje število moštva ter zato poziva vse, ki se čutijo poklicane, naj se osebno javijo v upravi policije v Šubičevi ulici in prinese s seboj vse podatke.

Slovenski Rdeči križ poroča: V skladišču paketov Kotnikova 16 se naj javijo naslednje osebe: Blatnik Vida, Berlogar Ani, Pele Marija, Piškur Josip, Klemenčič Slavko, Florjančič Jožef, Berinik Zdenka, Jeraj M., Prozelj Neža, Dajčman Mici; nadalje osebe, ki so oddale pakete za nastopajočince: Ljublj. Vinok. Tomšič Alojz, Praznik Josip, Centa Alojz, Fuks Gustav, Esterlin Gabrijel, Novak Stanislav, Böhler Elza, Gruden Alojz, Košir Jožef, Celarce Anton, Bule Anton, Tomšič Franc, Meden Mirko, Gabrenja Anton, Golobčič Alojz, Potušek Srečko, Hiti Miloš, Purebner Franc, Rovčič Anton, Kosec Ivan, Lehen Leopold, Smuc Karol. — V četrtek, dne 7. t. m. se naj javijo osebe, ki so predale pakete za Renčič, Padovo, Gonars, Treviso ali Rab in imajo bližnja predajna potrdila, ki jih naj prinesejo s seboj. V poštev prihajajo za enkrat paketi oddajalcev iz naslednjih okolišev: Višnjanjara, Grosuplje, Škofljica, Lavrica, Ig-Studenec, Borovnica, Brezovica, Log, Preserje, Vrhnika, Dobrova, Polje, Zalog, Dobrunje, Smarje-Sap, Tomšič.

Tretji letnik »Slovenčeve knjižnice« je že začel izhajati

Prvo knjigo

»MLADA BREDA«

Ki jo je spisal dr. Ivan Pregelj, dobite že po vseh knjižnicah. — V ponedeljek bo izšla že druga knjiga, znameniti roman Henry Bordeaux-a

»Rajmunda«

znan zlasti pod naslovom »Volnena halja« Ne odlašajte, ampak takoj se naročite na tretji letnik »Slovenčeve knjižnice«.

Solska sporočila

— Upraviteljstvo III. mešane ljudske šole v Mostah sporoča, da je začeta šolska masa v ponedeljek, 11. oktobra, ob 8, v župni cerkvi Sv. Družine v Mostah. Redni pouk se prične naslednji dan 12. oktobra. Otroci naj se zbere prvi šolski dan 12. oktobra pred meščansko šolo v Mostah ob 1. polpodne.

— Državna dvornazredna trgovska šola v Ljubljani. Šolsko leto 1943-44 se bo pričelo z otvoritveno sv. maso dne 11. okt. 1943 ob 10 v stolnici. Po službi božji se zbere učenci in učenke I. a, II. a, II. b, II. c, II. d in II. e v svojih učilnicah, Učenke I. b, I. c in I. d se zbere v svojih učilnicah dne 11. oktobra 1943 ob 15. — Učenke-pevke se morajo udeležiti pevske vaje v soboto, dne 9. oktobra 1943, ob 15. — Ravnateljstvo.

Državno gledališče

Drama:

Sobota, 9. oktobra, ob 16.30: »Nevesta s krono«. Izven. Znižane cene od 16 lir navzdol. Nedelja, 10. oktobra, ob 14: »Deseti brat«. Izven. Znižane cene od 16 lir navzdol. — Ob 16.30: »Veliki mož«. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Opera:

Sreda, 6. oktobra, ob 16: »Zemlja smehljaja«. Opereta. Cene od 32 lir navzdol. Sobota, 9. oktobra, ob 16: »Madame Butterfly«. Izven. Cene od 32 lir navzdol. Nedelja, 10. oktobra, ob 16: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Divji kostanj kupuje »Zegosa«, zadruga malih gospodarjev, Gallusovo nabrežje 32, vsak dan od 9-12.

Staro žimo in žimice kupi trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Botra Uila

98.

Pogumnejši pastirji pa so se ponorčevali:

»Se je že kdo z nami grdo pošalil, da bi nas pregan od naše pastirske južine!« »Ne, nekdo res stopa skozi gozd...« so slutilo pastirke.

Zdaj so se vsi ozrli v ono smer, od koder so slišali bližajoče se korake.

»Če nas je pa hitinski kmet zalotil, da smo mu skopali krompir in polomili koruzo...« je največjega pastirja zaskrbelo. »Potem jo bomo potegnili kot zajete!«

In na naših zadnjicah bodo zrastle klobase od njegove palice!

V tem trenutku pa so zagledali velikega, starega možaka, ki je bil morda drvar, oglar, morda pa vse avojo življenje le pastir... »Hostnik gre! Hostnik!« so že zaklicali.

99.

Prestrašeni pastirji so zdaj odroveneli; leskove palice z na pol pečeno mlečno koruzo so jim popadale na ogenj ter iz njega dvignile tiseče isker. Nato pa je nastala tišina pred nečim neznanim... Vsi so strmeli v neznane prilepe; moral je biti silno star, saj so mu lasje in brada pokrivali skoraj vse telo; izpod nasršenih obrvi so jih zrle od starostne utrujenosti skaljene oči, ki pa so nemo povpraševale. V eni roki je imel popotno palico, v drugi je stiskal možgane... Končno se je pri njih ustavil ter si jih zapovrstjo ogledoval, kot bi hotel kar z njihovih obrazov razbrati, čigavi so in od kod... Drug v drugega so nemo strmeli ter čakali prve besede.

S Koroškega

V Beljaku je umrl pred nedavnim znani pisatelj dr. Rudolf Haas. Pred dnevi je umrl po daljši in zelo težki bolezni odbornik beljaške pošiljnice in pekovski mojster Franc Wenger.

St. Pavel je dobil elektriko. Šolski pouk se je v St. Pavlu že tudi pričel. Poleti so šolski otroci nabirali borovnice in jagode za vojake.

Pred kratkim je obiskal Sv. Jakob deželni kmetijski vodja. Po lepem sprejemu se je peljal skozi Rožno dolino.

Meža je pred nedavnim sprejela v svoje goste ranjence iz beljaške bolnišnice. Ljudstvo je vojake ljubeznivo postreglo.

Komunistična »Ljubljanska brigada« zajeta v Rakitni

Ljubljana, 5. oktobra 1943.

Poročilo iz Borovnice javlja o velikem uspehu nemške vojske, ki je ob sodelovanju brambovcev zajela na Rakitni skoraj celotno tako imenovano »Ljubljansko brigado« z nad 600 ljudi. Večina izmed njih je iz Ljubljane, zlasti številni mestni elogi in brodolomci v svojih poklicih. Ti junaki so le malo časa vzdržali in njih odpor je bil brezpomemben. Kratko poročilo omenja zaplenbo dveh topov, težkega mlinkega metala in ogromno orožja in streliva, ki so ga jim prepustile izdajalske Badoglove čete.

Vest o uspehu je silno zadela ljubljanske komunistične simpatizirje, ki sedaj v strahu gledajo, kako se bodo razvijali nadaljnji dogodki, zlasti ko dan za dnem prihajajo iz vseh krajev na Dolenjskem in Notranjskem poročila o nastopu pridanih komunističnih družin, katerim se številne prisilno mobilizirane množice izmika jo in po dnevnih trpljenjih in komunističnega nasilja tudi za ceno največjih žrtve prestopajo ter se preblijajo k najbližnjim domobranskim edincem ali nemškim četam. Podrobneje o vsem tem bom poročali pozneje.

Poklicno revolucionarstvo in njegov pravi obraz

To je na kratko povedana vsebina novega podlistka, ki ga bo naš list začel prinašati te dni pod naslovom »Dvojno življenje Evna Azeva«.

Sloviti ruski pisatelj Dostojevski je v »Besih« v osebi Petra Verhovskega mojstrsko naslikal podobo poklicnega revolucionarja, to je človeka, ki mu je nasilniško prevratništvo začetek, konec in edini smisel življenja. Za vzorec pri tem popisu je Dostojevskemu služil resnični revolucionar Nečajev, eden izmed ideologov in voditeljev ruskega terorističnega gibanja.

Po zamisli tega Nečajeva je poklicni levičarski revolucionar pošast, ki nima na sebi ničesar človeškega: ne sme poznati ljubezni do nikogar, odreči se mora celo svojemu imenu, vse alle mora osredotočiti na eno samo stvar: revolucijo. Studirati mora samo tiste vede, ki mu lahko služijo pri njegovem uničevalnem delu. Zlasti se mora učiti spoznavati ljudi, da jih lahko obvladuje ter brezobzirno in neusmiljeno izkorišča njihove slabosti ter skrivnosti za revolucijo.

Nečajev je svet po teh načelih uničevanja razdelil na tri razrede. Prvemu pripadajo voditelji, ki lahko po mili volji razpolagajo z drugim in tretjim razredom ter ju uporabljajo tako, kakor jim narekuje korist stvarja.

Dostojevski je to vrsto revolucionarja, ki dela prevrat zaradi prevrata in nasilje zaradi uveljavitve samega sebe, razgalil do kosti. Snel je z njega sleherno idejno krinko, s katero poklicni revolucionarji vedno zakrivajo svoje nečloveško delo, ter ga pokazal samega na sebi kot okrutno bitje, gluho za sleherni glas vesti in morale.

Mi poznamo samo en program: neusmiljeno uničevanje! je oznanjal Nečajev in se seveda tudi ravnal po tem.

Človeško družbo je razdelil na šest vrst. Prvo vrsto je treba takoj pomoriti. To je tista, ki naravnost nasprotuje revoluciji, ali pa bi utegnala organizirati ljudstvo proti njej. Vanjo spadajo ljudje, ki bi po svojem položaju ali osebnem ugledu utegnili imeti na množice revoluciji nasproten vpliv. V drugi vrsti so tisti, ki jim voditelji revolucije začasno puste življenje. To so razni domači, zlasti pa tuji oblastniki, ki bi s svojimi nasilji ljudstvo gnali v obupna dejanja in tako posebno služili revoluciji. V tretjo, četrto in peto vrsto šteje ljudi, ki so na uglednih mestih, a brez osebnega vpliva ter neodločni. Te je na vse načine treba izkoristiti za koristi revolucije.

V šesti vrsti so ženske, ki so razdeljene na tri razrede. V prvem vidimo ženske »brez duše«, ki so vredne kvečjemu izkoriščanja. V drugem dobimo take, ki jih velja spreobračati k stvarji, v tretjem pa revolucionarke. »Te je pisal Nečajev, »moramo smatrati za najdragocenejši zaklad, zakaj njihova pomoč nam je neizogibno potrebna.«

Presadimo ta strahotna načela na slovenska tla za osemdeset let kasneje in zamislimo ruska imena s Kidričem, Baeblerjem, Koebekom, Kardeljem, Kuharjem, pomislimo malo na osebni razvoj teh ljudi in na njihovo krvavo, neusmiljeno delo: pogledimo dvestletni razvoj revolucije, ki so jo ti zasnovali in izvajali proti slovenskemu narodu, pa nam bo jasno, s kom in a čim smo pod idejno krinko narodno-osvobodilnega boja imeli v resnici opraviti. Pravi obraz, značaj in smisel slovenske komunistične revolucije se nam potem razgali v vsej pošastni goloti.

Človek, ki je v Rusiji ta peklenski revolucionarni program utelstil do zadnje po-

drobnosti, je prav Evno Azev, čigar življenjski bore so začeli prinašati te dni. Iz njega bomo v drastičnih podrobnostih spoznali človeka, v kateri so se učili slovenski poklicni revolucionarji, najusodnejši sad povojnega časa za nas.

Toda če je že poklicno revolucionarstvo v gornjem smislu najstrahotnejši socialni, torej narodni zločin, kakšna brezmejna propadlost in podlost se nam razodene potem še ob nečem spoznanju, ki ga doživimo ob neverjetni zgodbi Evna Azeva.

Evno Azev ni bil samo revolucionar v najstarejšem smislu imenovane ideologije, on je vso to ideologijo in njeno izvajanje in vse gorje, ki ga je rodil a svojim delom, izkoristil, da si je pomagal do razkošnega, brezskrbnega, uživaškega življenja. Ker mu tega ni, kakor je pričakoval, omogočilo revolucionarno delo samo, se je vrgel zaradi zaslužka — na izdajo. Deset let je bil voditelj levičarskih revolucionarjev, hkratu pa glavni zaupnik carske policije. S hladnokrvno odločnostjo je organiziral atentate na vidne zastopnike tedanje vladavine, jutri pa ljudi, ki jih je nagovoril k temu, nič manj hladnokrvno poslal na vislice. Vse zaradi denarja, vse zaradi golih koristi. Postal je vsemu izdajo, hkrati pa večni simbol političnega revolucionarstva, za katerim v ogromni večini primerov tiči kaj prav sramotno odpljivega, ne pa ideja. Kdor uničuje ali brezobzirno mori ter družbo ali narod peha v uničenje, ravna iz pokvarjenosti ali — po navadi — zaradi koristi. Celo za najprepričljivejšo, nasilniško idejo se običajno skriva osebna korist.

O vsem tem nam porazno priča dvojno življenje Evna Azeva.

In kdo ve, če ne bomo tudi za blaznim, uničevalnim delovanjem slovenskih poklicnih revolucionarjev nekega dne ugotovili prav tako sramotne in borne nagibe. Vsakdo, ki bo bral to zgodbo, bo na vsaki strani lahko zasledil vzroke za siceršnje dejanje, ki so ga ti poklicni revolucionarji storili pod krinko osvobodilnega boja. In nechte bo zaradi enakih okoliščin, enakih ali še manj vrednih značajev moral priti do enakih zaključkov.

Razdeljevanje marmelade

Pokrajinski prehranjevalni zavod v Ljubljani poziva vse trgovce in zadrage mesta Ljubljane, da dvignejo nakazila za marmelado na Novem trgu števil 4-II, in to dne 6. in 7. oktobra 1943.

Petrošniki naj pri svojih trgovcih dvignejo v dneh 8. ali 9. oktobra 1943 na odrezek št. 911 po 150 gr marmelade.

Izšel je »IVANHOE«

svetovno znani roman v slikah

Knjiga velja: broširana 35 lir, v polplatno vezana 45 lir, v celo platno vezana na najfinjšem papirju 60 lir.

Broširani in vezani izvidi so na razpolago v št. Ljudske tiskarne in v knjižnicah.

Naročila sprejema uredništvo »Slovenca«

Dve, tri iz lokalne kronike

Na kirurški oddelki splošne bolnišnice so bili včeraj in prejšnje dni prepeljani nekateri ponesrečeni in poškodovani, tako: Andrej Prudeš, delavec, stanujoč na Uncu pri Rakeku, poškodba na glavi. — Končan Josip, 23letni posestnikov sin iz Horjula, poškodovan v glavo. — Bratina Alojz, delavec, stanujoč na Miklošičevi cesti, star 53 let, si je poškodoval desno nogo. — Zaselnik Josip Sancelin na Miklošičevi cesti je bil sprejet v bolnišnico; zastrupljenje noge. — Milan Fine, 12letni delavec sin, je padel z drevesa in se hudo poškodoval po glavi. — Mlakar Ana, 54letna šivilja, je dobila pri padcu poškodbo po glavi. — Goljar Terezija, 60letna gostilničarka, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Kurat Boris, 6letni sin poljejskega stražnika, si je prav tako pri padcu zlomil desno nogo.

Narodni muzej je bil v nedeljo odprt za javni obisk. Bil je velik naval občinstva, posebno šolske mladine, ki se je v prvi vrsti zanimala za prirodoslovno zbirke, a tudi za druge zanimivosti je kazala veliko zanimanje. Sedaj je narodni muzej za javni obisk zaprt do nadaljnjega. Pet mesecev je bil muzej vsako nedeljo in praznik odprt in vedno je imel mnogo obiskovalcev. Pravijo, da je muzej v tej sezoni obiskalo do 20.000 ljudi. Tudi starejši Ljubljančani so kaj radi zahajali v muzej, da so lahko ugotavljali, kako se je muzej od njih mladostnih let do danes obogatil na raznih zbirkah in kako se je razširil.

Ljubljančani so z zadovoljstvom sprejeli odredbo o cenah, ki jo je objavil poveljnik nemških čet v Istri in Sloveniji in a katero ostanejo v veljavi cene, ki so bile 8. septembra. Mnogi pripomnijo, kaj-bodo ukremlili ljubljanski gostilničarji, ko so od 8. septembra že večkrat poljudno zvišali cene vinu. Ali bodo sedaj vinu točili po cenah, ki so bile 8. septembra? Nekateri gostilničarji so cene vinu zvišali za 50 odstotkov v prav kratkem času.

Legenda o Jeleni in Jezusu

Magajna, »Oživelci obrazi«, z mojstrskimi ilustracijami Rika Debenjaka. Izšlo v založbi »Klas«, (J. Žužek), Ljubljana

Zlata je zibka škrahača: Jeleni ziblje Jezusa na sredi polja ravnega. Začuli so jo zidovi, tekli so hitro k Jeleni: »Dajte, Jeleni, Jezusa...«

Ko je sonce tonilo za gore, je stopala Marija v večer po Beli Krajini. Temnovolna barva je priplavala v doline in zagrnila vinske griče, zeleno šume in bele vasi v svoj mehki plašč. Vse jo spazalo. Zaspalo pa je tudi dete Jezus v Marijinem naročju. Le Marija sam ni zaspala, čeprav je že stopala čez pokrajino ves dolgi božji dan. Tako je bila utrujena in njeno naročje je omahovalo. Želela si je spanja in nebeških podob, ki bi jih prinesel sen. Marija je morala naprej in naprej po globoki dolini in je dospela na široko polje, čeprav so bile njene globoke črne oči polne žalosti. Pa so zagledale hčo sredi polja. Na oknu je stala luč in sivala svetloba Mariji na steno, žarko svetlobo, kakor bi bila to sama mesečina.

Za oknom je sedela Jeleni, najlepša deklica Bele Krajine. Stara je bila komaj šestnajst let. Občlena je bila v belo haljico. Težke kite so ji padale do tal. Oči so ji bile tudi v večerni luči sinje kot popoldansko poletno nebo. Vendar so se ji točile iz njih grenke solze, kakor vsak večer že mesec dni

od ure, ko je medved v Gorjaneh ubil Marka. Marko je odšel v zelene šume s sulico in mečem. Sulico so našli zlomljeno, meč so našli v medvedovem srcu, medveda pa so našli nad Markom. Njegovi ostri zobje so bili zasajeni v Markov vrat. Tako so ugnatile mlade sanje v Jeleninih mislih in samotna, prazna je stala zlata zibka škrahača sredi sobe. Jeleni bi hotela dete, dete tako lepo, kakršnega še ni bilo na svetu. Stala je čipke z belimi in zlatimi nitmi, ki so se prepletale kot bele in zlate stezice med seboj, stezice, po katerih naj bi stopalo dete v sanjah. Ljudje so rekli: »Prekrasna je ta zibka in čudno ni, saj jo je opravila sama Jeleni, najlepša deklica vse Bele Krajine.« Samotna in prazna je samevala zad zibka škrahača. Jeleni se ni več učila pesmi uspanke, ki bi pripeljala dete na bele in zlate stezice. Le vse noči je strmela na gomilo, ki se je dvigala nad Markovim truplom.

Ko je tako strmela v noč, je zagledala Marijo, ki je stopala po svetli steli proti oknu. V njenem naročju je videla dete, lepše kot ono iz njenih sanj. Marija je potrkala na okno in Jeleni je tekla odpirati. »Dajte, dajte prenočišče ubogemu otroku in utrujeni materi,« je zaprosila Marija, in že je Jeleni razgrnila svoje naročje in sprejela nebeskega otroka na srce, v katerem je zaigralo

veselje kot še nikoli. Solze v njenih očeh so ugasnile. »Jezus mu je ime,« je zašepetala Marija in stopila za Jeleno v izbo. »Aja, aja, aja, aja, kaj naj mu piti dam?« je spraševala Jeleni in pozibavala otroka na belih rokah. »Mleka mu piti daj,« je odgovorila Marija. Jeleni je pripravila mleka in napojila otroka. Marija se je nasmehnila. Težka in dolga je bila pot iz Judovske dežele, polna truda in velikega strahu, da bi ji židje ne ugrabili otroka. Vso dolgo pot so hiteli za njo, pa jim je le ubežala.

»Jaz bom varovala otroka; ti, Marija, od tebe pot utrujena, pa se odpodij. Lezi na mehke blazine v moji postelji.«

»Tako si lepa,« je vzkliznila Jeleni, ko so se Mariji lasje v širokem, črnem slapu razgrnili po blazinah.

In ti si lepa, Jeleni, kot da mi je Bog poslal na pot angelja, ki naj bi ga srečala,« je odgovorila Marija, ki je videla, kako se je Jeleni sklonila nad zlato čipkano zibko in varovala njenega otroka. Potem se je Marija utopila v nebeške sanje. Jeleni pa je sedela ob otroku do zgodnjega jutra. Nasmeh na ustnicah ji ni mogel usahniti in do jutra je tiho prepevala:

Zlata je zibka škrahača, Jeleni ziblje Jezusa... Aja, aja, aja, aja, aja, Jeleni ziblje Jezusa...

Dalje.